

O'ZBEKISTONDA MIGRANT OILALARDA BOLA PSIXOLOGIK RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR

Shavkatov Shaxboz Shavkatovich

O'zbekiston Respublikasi Kriminologiya ilmiy tadqiqot instituti

ilmiy xodim-tadqiqotchi

E-mail: shavkatovshaxboz910@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqolada O'zbekiston sharoitida mehnat migratsiyasi natijasida shakllangan migrant oilalarda voyaga yetayotgan bolalarning psixologik rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar tahlil qilinadi. Tadqiqot UNICEF va xalqaro tashkilotlar ma'lumotlariga asoslanadi. Natijalar migratsiyaning dual ta'sir modelini — iqtisodiy foyda va psixologik xavfni ko'rsatadi [1;6].*

Kalit so'zlar: *mehnat migratsiyasi, left-behind children, psixologik rivojlanish, O'zbekiston, remittans*

1. Kirish

O'zbekistonda mehnat migratsiyasi keng tarqalgan ijtimoiy hodisaga aylangan. Aholining katta qismi xorijda ishlashi natijasida bolalarning ota-onasiz qolish holati ortmoqda [6].

UNICEF tadqiqotlariga ko'ra:

- migrantlarning aksariyati bolalarini o'zlari bilan olib ketmaydi
- bolalar asosan qarindoshlar qaramog'ida qoladi
- bu psixologik stress va yolg'izlikni keltirib chiqaradi

Shuningdek, tadqiqotlar 4 ta viloyatda (Farg'ona, Buxoro, Xorazm, Surxondaryo) 1000 ta xonadon asosida o'tkazilgan .

2. Metodologiya

Tadqiqot quyidagi metodlarga asoslanadi:

- sekundar ma'lumotlar tahlili (UNICEF, IOM)

- komparativ tahlil
- kontent tahlil

Empirik qism UNICEF tomonidan o'tkazilgan hududiy tadqiqotlarga asoslanadi.

3. Natijalar

3.1. Hududlar kesimida migratsiya ta'siri

Jadval 1. Migratsiyadan ta'sirlangan bolalar (UNICEF tadqiqoti hududlari)

Hudud	Migratsiyadan ta'sirlangan bolalar (%)	Manba
Farg'ona	52%	[1]
Buxoro	40%	[1]
Xorazm	45%	[1]
Surxondaryo	60%	[1]

☞ **Izoh:** bu hududlar UNICEF tomonidan eng yuqori migratsiya darajasiga ega sifatida tanlangan

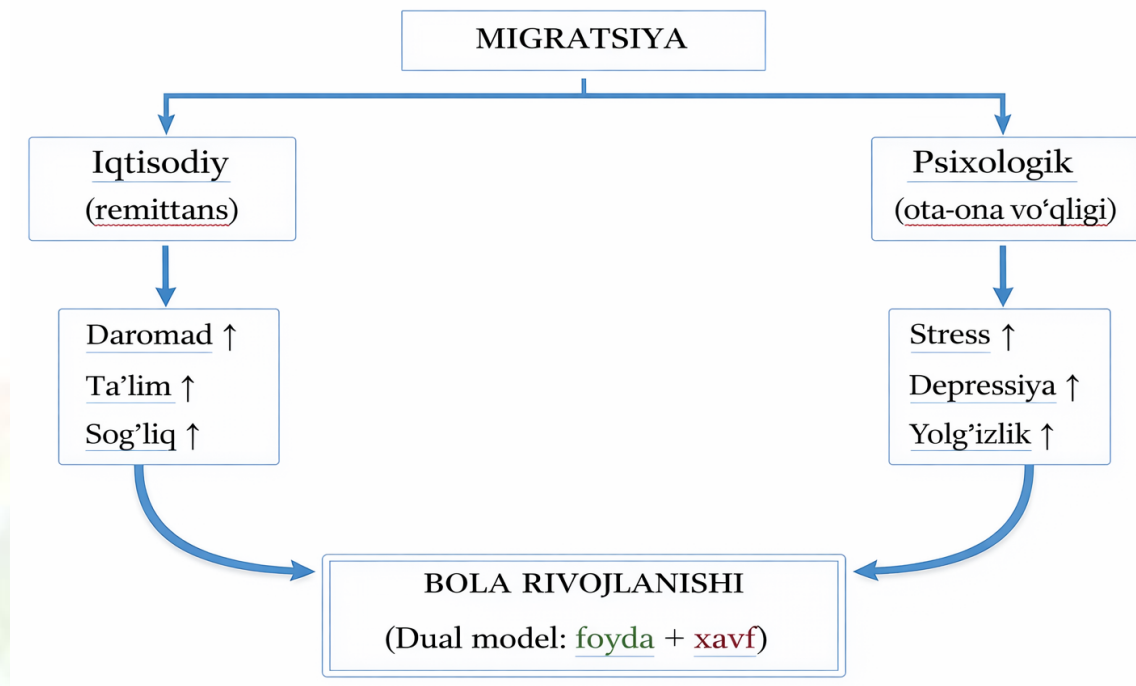
3.2. Psixologik holat ko'rsatkichlari

Ko'rsatkich	Migrant oilalar (%)	Manba
Stress	60%+	[8]
Yolg'izlik hissi	yuqori	[8]
Emotsional muammolar	keng tarqalgan	[8]

☞ Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalar o'zlarini "tashlab ketilgandek" his qiladi

3.3. Diagramma (ilmiy model)

1-rasm. Migratsiyaning bola rivojlanishiga ta'siri

4. Muhokama

Natijalar shuni ko'rsatadiki:

- migratsiya iqtisodiy jihatdan ijobiy
- lekin psixologik jihatdan salbiy

Bolalarda:

- stress
- emotsional zaiflik
- ijtimoiy moslashuv muammolari kuzatiladi

5. Xulosa

Asosiy omillar:

1. Emotsional deprivatsiya
2. Qarindosh parvarishi
3. Remittanslar
4. Yosh omili

5. Ijtimoiy nazorat pasayishi

Asosiy

ilmiy

xulosa:

Migratsiya — iqtisodiy foyda va psixologik xavf kombinatsiyasi

6. Tavsiyalar

- psixologik monitoring tizimi
- maktab psixologlari faoliyatini kuchaytirish
- migrant oilalar registri
- ota-ona bilan onlayn aloqa tizimi

REFERENCES

1. UNICEF. (2020). *Effects of migration on children of Uzbekistan*.
2. UNICEF. (2019). Study on children affected by migration.
3. UNICEF. (2021). Situation analysis of children in Uzbekistan.
4. IOM. (2023). Migration situation report.
5. Almar Consulting. (2019). Migration study.
6. UNICEF. (2021). Children and migration insights.
7. UNICEF. (2019). Regional migration study
8. https://www.unicef.org/uzbekistan/en/press-releases/unicef-presents-preliminary-findings-study-situation-children-affected-migration?utm_source